

CUKRAUS ATSARGŲ, GAMYBOS, REALIZAVIMO IR CUKRINIŲ RUNKELIŲ SUPIRKIMO STATISTINIO TYRIMO METODIKA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Cukraus atsargų, gamybos, realizavimo ir cukrinių runkelių supirkimo statistinio tyrimo metodikoje (toliau – Metodika) aprašomas cukraus gamybos, prekybos ir cukrinių runkelių supirkimo statistinio tyrimo (toliau – tyrimas) tikslas, vartojamos sąvokos, nurodomi tyrimą reglamentuojantys teisės aktai, taikomi klasifikatoriai, vertinami parametrai ir taikomi tyrimo metodai, statistinių duomenų (toliau – duomenų) surinkimo ir apdorojimo bei informacijos pateikimo naudotojams tvarka.

II SKYRIUS TYRIMO TIKSLAS

2. Tyrimo tikslas:

2.1. rengti Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytą cukraus atsargų, gamybos ir prekybos cukrumi vidaus rinkoje, importo iš trečiųjų šalių ir įvežimo iš Europos Sąjungos, eksporto į trečiąsias šalis ir išvežimo į Europos Sąjungą ir cukrinių runkelių supirkimo (kiekių ir kainų) statistinę informaciją.

3. Pagrindiniai statistinės informacijos naudotojai yra Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Europos Komisija (toliau – EK), Europos Sąjungos statistikos tarnyba (toliau – Eurostatas), kitos valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, žiniasklaidos, verslo ir mokslo atstovai, Europos ir kitos tarptautinės institucijos ir kt.

4. Tiriamasis laikotarpis – mėnuo ir ūkiniai metai.

III SKYRIUS PAGRINDINĖS SĄVOKOS IR SUTRUMPINIMAI

5. Metodikoje vartojamos sąvokos:

5.1. **ataskaitinis laikotarpis** – Duomenų apie baltojo cukraus gamybą, prekybą ir cukrinių runkelių supirkimą teikimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2009 m. vasario 12 d. įsakymu Nr. 3D-90 „Dėl Duomenų apie baltojo cukraus gamybą, prekybą ir cukrinių runkelių supirkimą teikimo taisyklių patvirtinimo“ (Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2018 m. birželio 6 d. įsakymo Nr. 3D-363 redakcija) (toliau – Taisyklės), nustatytas (-i) laikotarpis (-iai), už kurį (-iuos) duomenų teikėjai teikia statistines ataskaitas pagal nustatytas ataskaitų formas;

5.2. **baltasis cukrus** – nearomatinis ir nedažytas cukrus, į kurį nėra pridėta jokių kitų medžiagų ir kurio sudėtyje esanti sacharozė, nustatyta poliarimetriniu metodu, sudaro ne mažiau kaip 99,5 proc. sausosios medžiagos masės, kaip nustatyta Reglamento (ES) Nr. 1308/2013 II priedo II dalies A skirsnio 1 punkte. Kodas nurodomas pagal Kombinuotosios nomenklatūros 1701.99.10 klasifikatorių;

5.3. **baltojo cukraus gamintojas** – Lietuvos Respublikoje, kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje, Europos ekonominės erdvės valstybėje ar trečiojoje šalyje įsteigtas juridinis asmuo, užsiimantis cukrinių runkelių supirkimu ir jų perdirbimu į baltąjį cukrų Lietuvos Respublikoje;

5.4. **duomenų teikėjas** – baltojo cukraus gamintojas ar įmonė, užsiimanti didmenine prekyba baltuoju cukrumi;

5.5. **duomenų tvarkytojas** – VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras (toliau – ŽŪIKVC);

5.6. **ūkiniai metai** – laikotarpis nuo praėjusių metų spalio 1 d. iki einamųjų metų rugsėjo 30 d. Ūkiniai metai sutampa su prekybiniais metais;

5.7. **žaliavinis cukrus** – nearomatinis ir nedažytas cukrus, į kurį nėra pridėta jokių kitų medžiagų ir kurio sudėtyje esanti sacharozė, nustatyta poliarimetriniu metodu, sudaro ne mažiau kaip 99,5 proc. sausosios medžiagos masės, kaip nustatyta Reglamento (ES) Nr. 1308/2013 II priedo II dalies A skirsnio 2 punkte. Kodas nurodomas pagal Kombinuotosios nomenklatūros 1701.12.10 klasifikatorių.

6. Metodikoje vartojami sutrumpinimai:

6.1. **IDIS** – Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinės sistemos Interaktyvioji duomenų įvesties sistema;

6.2. **LŽŪMPRIS** – Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinė sistema;

6.3. **LŽŪMPRIS valdytoja** – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija.

7. Kitos Metodikoje vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos yra apibrėžtos Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos įstatyme ir Taisyklėse.

IV SKYRIUS

TEISINIS PAGRINDAS

8. Tyrimą reglamentuojantys teisės aktai:

8.1. 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1308/2013, kuriuo nustatomas bendras žemės ūkio produktų rinkų organizavimas ir panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 922/72, (EEB) Nr. 234/79, (EB) Nr. 1037/2001 ir (EB) Nr. 1234/2007 (OL 2013 L 347, p. 671), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2017 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2017/2393 (OL 2017 L 350, p. 15);

8.2. 1996 m. balandžio 29 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 779/96, nustatantis išsamias Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1785/81 nuostatų dėl keitimosi informacija cukraus sektoriuje taikymo taisyklės (OL 2004 m. specialusis leidimas, 3 skyrius, 19 tomas, p. 37), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2003 m. birželio 27 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1140/2003 (OL 2004 m. specialusis leidimas, 3 skyrius, 39 tomas, p. 172).

9. Su tyrimu susiję teisės aktai:

9.1. Taisyklės;

9.2. Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos įstatymas (nuo 2018 m. birželio 1 d. galiojanti redakcija);

9.3. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004 m. balandžio 8 d. įsakymas Nr. 3D-156 „Dėl Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“.

V SKYRIUS

TAIKOMI KLASIFIKATORIAI

10. Tyrimui naudojami šie klasifikatoriai, kurie skelbiami Oficialiosios statistikos portale osp.stat.gov.lt → Klasifikatoriai:

10.1. Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorius (toliau – EVRK, 2 red.), patvirtintas Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus 2007 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. DĮ-226 „Dėl Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriaus patvirtinimo“;

10.2. Produktų, gaminių ir paslaugų klasifikatorius (PGPK);

10.3. Kombinuotoji nomenklatūra (KN).

VI SKYRIUS
TIRIAMOJI VISUMA (POPULIACIJA), ELEMENTŲ APRĖPTIS, SKAIČIUOJAMI
(VERTINAMI) PARAMETRAI

11. Geografinė tyrimo aprėptis – visa Lietuvos Respublika.
12. Tyrimo populiaciją sudaro:
 - 12.1. juridiniai vienetai, kurių pagrindinė veikla pagal EVRK 2 red. cukraus gamyba (10.81 klasė);
 - 12.2. juridiniai vienetai, užsiimantys didmenine cukraus prekyba.
13. Vertinami parametrai:
 - 13.1. cukrinių runkelių, perskaičiuotų į bazinį cukringumą, supirkimo iš Lietuvos ūkininkų ir žemės ūkio bendrovių bei visų supirktų cukrinių runkelių (įskaitant ir importuotus) kiekiai tonomis (t) ir išmokos eurai (EUR);
 - 13.2. cukrinių runkelių įskaitomuoju svoriu supirkimo iš Lietuvos ūkininkų ir žemės ūkio bendrovių bei visų supirktų cukrinių runkelių (įskaitant ir importuotus) kiekiai tonomis (t);
 - 13.3. cukraus supirkimo, įvežimo iš ES šalių, importo iš trečiųjų šalių bei pardavimo, išvežimo į ES šalis bei eksporto į trečiąsias šalis kiekiai tonomis (t) ir vertė – eurai (EUR), svertinės kainos eurai (EUR) (baltojo cukraus gamintojo ir didmeninės prekybos);
 - 13.4. pagaminto cukraus kiekiai, ataskaitinio laikotarpio pradžios bei pabaigos likučių kiekiai tonomis (t).

VII SKYRIUS
TAIKOMI METODAI

14. Tyrimas atliekamas taikant ištisinio tyrimo metodą. Statistiniams rodikliams skaičiuoti taikomi grupavimo, agregavimo ir vidurkių metodai.

VIII SKYRIUS
DUOMENŲ ŠALTINIAI, DUOMENŲ SURINKIMAS IR APDOROJIMAS

15. Duomenų šaltinis – tyrimas. Duomenys renkami naudojant statistinių ataskaitų formas. Tyrimą atlieka ŽŪIKVC.
16. Duomenų teikėjai duomenis teikia Taisyklėse nustatyta tvarka.
17. Pagal duomenų teikėjų pateiktus duomenis apskaičiuojama:
 - 17.1. vidutinė cukrinių runkelių supirkimo kaina:

$$\bar{K}_t = \frac{\sum_{i=1}^n I_t^i}{\sum_{i=1}^n R_t^i}$$

čia:

\bar{K}_t – ataskaitinio laikotarpio t vidutinė (svertinė) cukrinių runkelių supirkimo kaina (EUR už t);

I_t^i – i-ojo duomenų teikėjo ataskaitinio laikotarpio t išmokų vertė (EUR);

R_t^i – i-ojo duomenų teikėjo ataskaitiniu laikotarpiu t supirktas cukrinių runkelių kiekis (t);

n – duomenų teikėjų skaičius (vnt.);

17.2. vidutinė svertinė gamintojų pardavimo kaina Lietuvos ar kitų šalių rinkose:

$$\bar{L}_t^k = \frac{\sum_{i=1}^n G_t^i}{\sum_{i=1}^n M_t^i}$$

čia:

\bar{L}_t^k – Lietuvos ar kitų šalių rinkose ataskaitiniu laikotarpiu t parduoto cukraus vidutinė (svertinė) pardavimo kaina eurais (EUR be PVM) (EUR už kg);

G_t^i – i-ojo duomenų teikėjo už ataskaitinį laikotarpį t pateikta Lietuvos rinkoje ar kitų šalių rinkose cukraus pardavimo vertė (tūkst. EUR be PVM);

M_t^i – i-ojo duomenų teikėjo ataskaitiniu laikotarpiu t Lietuvos rinkoje ar kitų šalių rinkose parduotas cukraus kiekis (t);

n – duomenų teikėjų skaičius (vnt.);

17.3. vidutinė svertinė didmenininkų pardavimo kaina Lietuvos ar kitų šalių rinkose:

$$\bar{L}_t^k = \frac{\sum_{i=1}^n D_t^i}{\sum_{i=1}^n M_t^i}$$

čia:

\bar{L}_t^k – Lietuvos ar kitų šalių rinkose ataskaitiniu laikotarpiu t parduoto cukraus vidutinė (svertinė) pardavimo kaina eurais (EUR be PVM) (EUR už kg);

D_t^i – i-ojo duomenų teikėjo už ataskaitinį laikotarpį t pateikta Lietuvos rinkoje ar kitų šalių rinkose cukraus pardavimo vertė (tūkst. EUR be PVM);

M_t^i – i-ojo duomenų teikėjo ataskaitiniu laikotarpiu t Lietuvos rinkoje ar kitų šalių rinkose parduotas cukraus kiekis (t);

n – duomenų teikėjų skaičius (vnt.).

IX SKYRIUS

DUOMENŲ IR STATISTINĖS INFORMACIJOS KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS

18. Duomenų teikėjų teikiamų duomenų ir rengiamos, teikiamos kitoms institucijoms ir skelbiamos statistinės informacijos kokybė užtikrinama vadovaujantis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004 m. balandžio 8 d. įsakymu Nr. 3D-156 „Dėl Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“ patvirtintais Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinės sistemos nuostatais, Taisyklėmis, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2018 m. balandžio 19 d. įsakymu Nr. 3D-235 „Dėl Valstybės įmonės Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro administruojamų informacinių sistemų ir registrų duomenų saugos nuostatų patvirtinimo“ patvirtintais Valstybės įmonės Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro administruojamų informacinių sistemų ir registrų duomenų saugos nuostatais, ŽŪIKVC generalinio direktoriaus 2017 m. kovo 15 d. įsakymu Nr. 1V-54 „Dėl Statistinių duomenų Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinei sistemai teikimo, patikros, tvarkymo, statistinės informacijos rengimo, teikimo Europos Komisijai, Eurostatui bei nacionalinėms institucijoms ir skelbimo procedūros aprašo tvirtinimo“ patvirtintu Statistinių duomenų Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinei sistemai teikimo, patikros, tvarkymo, statistinės informacijos rengimo, teikimo Europos Komisijai, Eurostatui bei nacionalinėms institucijoms ir skelbimo procedūros aprašu, ŽŪIKVC generalinio direktoriaus 2017 m. kovo 28 d. įsakymu Nr. 1V-61 „Dėl Duomenų teikėjų, teikiančių duomenis Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinei sistemai, patikros procedūros aprašo tvirtinimo“ patvirtintu Duomenų teikėjų, teikiančių duomenis Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinei sistemai, patikros procedūros aprašu, ŽŪIKVC generalinio direktoriaus 2018 m. birželio 1 d. įsakymu Nr. 1V-91 „Dėl Oficialiosios statistinės informacijos rengimo rizikos vertinimo metodikos tvirtinimo“ patvirtinta Oficialiosios statistinės informacijos rengimo rizikos vertinimo metodika.

19. Duomenų teikėjų pateiktų duomenų išsamumo ir patikimumo kontrolę atlieka duomenų tvarkytojas:

19.1. vykdant aritmetinę ir loginę duomenų įvedimo kontrolę bei naudojant LŽŪMPRIŠ IDIS įdiegtas automatizuotas priemones tikrinamos aritmetinės klaidos ir loginis atitinkamų statistinių rodiklių ryšys;

19.2. duomenų teikėjo pateikti duomenys yra lyginami su ankstesnio laikotarpio duomenimis;

19.3. nustačius neatitiktį komunikuojama su duomenų teikėju ir atliekama neatitiktį priežasčių analizė;

19.4. jei duomenų tvarkytojas nustato neatitiktį ir pasikeičia duomenų teikėjo duomenys ar pats duomenų teikėjas aptinka klaidą duomenų tvarkytojui pateiktuose duomenyse, taip pat pasikeitus duomenų teikėjo apskaitos duomenims, duomenų teikėjas turi duomenų tvarkytojui pateikti koreguotus duomenis Taisyklėse nustatyta tvarka.

20. LŽŪMPRIS IDIS yra saugoma duomenų koregavimo istorija.
21. Duomenų įvedimo ir (ar) patikros metu nustatytas neatitiktis ir koregavimo veiksmus duomenų tvarkytojas registruoja Neatitikčių registravimo žurnale (Metodikos priedas).
22. Rengiant ir perduodant informaciją Europos Komisijos informacinei sistemai (ISAMM) vadovaujamosi Eurostato parengtu „ISAMM modulio vartotojų vadovu“ (angl. „ISAMM Communication Module User Manual for MS users“).

X SKYRIUS

DUOMENŲ IR STATISTINĖS INFORMACIJOS KONFIDENCIALUMO UŽTIKRINIMAS IR ASMENS DUOMENŲ TVARKYMAS STATISTIKOS TIKSLAIS

23. Duomenų tvarkytojas užtikrina duomenų teikėjų teikiamų duomenų konfidencialumą ir vientisumą vadovaudamasis Lietuvos Respublikos teisės aktais, ŽŪIKVC įdiegta informacijos saugumo valdymo pagal ISO/IEC 27001:2013 standartą sistema, 2017 m. balandžio 20 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 1185/2017, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamentų (ES) Nr. 1307/2013 ir (ES) Nr. 1308/2013 taikymo taisyklės dėl informacijos ir dokumentų teikimo Komisijai ir kuriuo iš dalies keičiami ir panaikinami keli Komisijos reglamentai, ŽŪIKVC generalinio direktoriaus 2014 m. rugpjūčio 27 d. įsakymu Nr. 1V-124 „Dėl Valstybės įmonės Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro informacijos saugumo politikos tvirtinimo“ ir kitais ŽŪIKVC dokumentais, reglamentuojančiais informacijos konfidencialumą ir vientisumą.

24. Duomenų tvarkytojas teisės aktų nustatyta tvarka privalo saugoti ir tvarkyti duomenų teikėjų apskaitą:

24.1. ataskaitos, gaunamos el. paštu ir faksu, saugomos 5 (penkerius) metus;

24.2. duomenų teikėjų pateikti duomenys skaitmeninėje laikmenoje yra saugomi Taisyklėse nustatytais terminais.

25. Duomenų teikėjai privalo tvarkyti ataskaitų apskaitą ir jas saugoti 3 (trejus) metus duomenų teikėjo nustatytoje laikmenose.

26. Už duomenų teikėjų rengiamų ir duomenų tvarkytojui teikiamų ataskaitų apskaitos tvarkymą atsako duomenų teikėjo vadovas arba jo įgaliotas asmuo.

27. Asmens duomenys tvarkomi ir jų saugumas užtikrinamas vadovaujantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas).

XI SKYRIUS

NAUDOJAMOS KOMPIUTERIŲ PROGRAMOS

28. Tyrimui atlikti naudojama LŽŪMPRIS IDIS, sukurta naudojant ORACLE programinę įrangą.

29. Duomenys analizuojami ir statistinė informacija rengiama naudojant *MS Excel* programą arba IDIS.

XII SKYRIUS

STATISTINĖS INFORMACIJOS SKLAIDA

30. Statistinė informacija skelbiama ŽŪIKVC statistinės informacijos skelbimo kalendoriuje nustatytais terminais ir nustatytoje statistinės informacijos skelbimo vietoje.

31. Visa surinkta statistinė informacija skelbiama ŽŪIKVC administruojamoje interneto svetainėje www.vic.lt, leidiniuose „Agro RINKA“ ir „Lietuvos žemės ūkis: faktai ir skaičiai“.

32. Statistinė informacija teikiama LŽŪMPRIS valdytojui, EK, Lietuvos statistikos departamentui ir kitoms institucijoms Taisyklėse nustatyta tvarka.

33. Statistinė informacija teikiama pagal atskiras užklausas Lietuvos Respublikos teisės aktų ir duomenų tvarkytojo nustatyta tvarka.

XIII SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

34. Už šio dokumento peržiūrą atsakingas ŽŪIKVC Rinkos informacijos ir ekonominės analizės skyriaus vadovo paskirtas cukraus sektoriaus specialistas.

35. Pasikeitus Metodikoje nurodytiems teisės aktams, vadovaujamosi aktualiomis šių teisės aktų redakcijų nuostatomis.

Cukraus atsargų, gamybos,
 realizavimo ir cukrinių runkelių supirkimo
 statistinio tyrimo metodikos
 priedas

(Neatitikčių registravimo žurnalo forma)

NEATITIKČIŲ REGISTRAVIMO ŽURNALAS

Eil. Nr.	Neatiktis				Koregavimo veiksmas			Prevencinis veiksmas			
	Duomenų teikėjo pavadinimas	Mėnuo	Trumpas apibūdinimas	Nustatyta		Trumpas apibūdinimas	Įvykdyta		Trumpas apibūdinimas	Įvykdyta	
				Data	Atsakingo darbuotojo vardas, pavardė		Data	Atsakingo darbuotojo vardas, pavardė		Data	Atsakingo darbuotojo vardas, pavardė
